

เทศน์เช้า วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อ้าว! ตั้งใจฟังธรรม ตั้งใจฟังธรรมเพื่อกล่อมเกล้าหัวใจของเรา หัวใจของเรา เวลาโยมมาทำบุญๆ บุญกุศลเป็นอามิส บุญกุศล เราเสียสละ เราได้ขึ้นมา เราเห็นคนตกทุกข์ได้ยาก เรามีจิตใจโอบอ้อมอารี นี่เป็นบุญๆ ส่วนที่เป็นบุญๆ แต่ถ้าเป็นธรรมละ เธอจะมีธรรมเป็นที่พึ่งเกิดอย่ามีอย่างอื่นเป็นที่พึ่งเลย ฟังธรรมๆ ใจ ฟังธรรมให้หัวใจเรา ให้หัวใจนะ ไม่ใช่ให้สมอง ให้หัวใจเราฉลาด ถ้ามั่นฉลาดขึ้นมา มันจะเอาตัวรอดของมันใจ

เวลาบอกว่า หลักธรรมๆ การเกิดเป็นมนุษย์เป็นสิ่งที่ประเสริฐที่สุด เด็กมันถาม ทำไมบอกว่าเกิดเป็นมนุษย์นี้ประเสริฐที่สุด ทำไมเกิดเป็นมนุษย์ประเสริฐที่สุด เพราะมนุษย์เป็นสัตว์ที่ทำลายเขาทั้งนั้นนะ

นักล่า เวลาขี้กษณ์มันกินคนนะ เวลาขี้กษณ์กินคนมันยังเป็นครึ่งเป็นคราว แต่มนุษย์ มนุษย์ทำลายกันตลอด ทำลายกันตลอด อันนั้นเพราะจิตใจของเขา เพราะจิตใจของเขา เขาไม่ได้ฟังธรรมของเขา เขาไม่มีคุณธรรมในใจของเขา เขามีแต่กิเลสตัณหาความทะยานอยากในหัวใจของเขา เขาคิดว่าเขาทำอย่างนั้นแล้วเขาได้ผลประโยชน์ของเขา เพราะจิตใจของเขาไม่มีคุณธรรมในใจ ทำสิ่งใดก็แล้วแต่ กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน

เวลาคนที่ตกทุกข์ได้ยากเห็นคนที่เขาประสบความสำเร็จของเขา เราก็ว่าทำไมเราไม่เป็นอย่างนั้น ทำไมเราไม่มีโอกาสอย่างนั้น ทำไมเราทำสิ่งใดแล้วไม่ประสบความสำเร็จของเรา ไม่ประสบความสำเร็จของเรา

ประสบความสำเร็จ คนที่มีบารมีธรรม บารมีธรรม ทำสิ่งใด ฐิติ เวลาที่ทางโลกเขามีการปกครองเป็นจักรพรรดิ เขามีขุนนางแก้ว ขุนพลแก้ว ขุนคลังแก้วๆ ขุนคลังแก้วเรียกทรัพย์สินได้ตลอดเวลา ขุนคลังแก้ว ถ้าเป็นจักรพรรดินะ แต่มันก็เป็นคราวใจ เวลาจักรมันหมุน จักรพรรดิยังปกครองอยู่ แต่เวลาจักรมันหยุด เขาจะสละราชสมบัติของเขา เขาจะออกบวชของเขา แต่คนถ้ามันฝันไปๆ ฝันไปมันก็ตกต่ำไปเรื่อยๆ ตกต่ำไปเรื่อยๆ ใจ ถ้าตกต่ำ

เวลาเราเห็นคนที่เขาประสบความสำเร็จ เขามีบุญกุศลของเขา ทำไมเราไม่ได้ของเขา
ทำไมเราไม่ได้ของเขา

กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน ถ้ากรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน เรามีโอกาส ไม่มี
อำนาจวาสนาอย่างนั้น เราก็พยายามทำคุณงามความดีของเราไป ถ้าทำคุณงามความดีของเรา ถ้า
ทำความดี เราสะสมขึ้นมา เราต้องมีโอกาสอย่างนั้น ต้องมีโอกาสอย่างนั้น

แต่เวลากิเลสตัณหาความทะยานอยากมันครอบงำหัวใจของเขา เขาบอกเขามีปัญญา เขา
มีชั้นเชิงของเขา เขามีเล่ห์เหลี่ยมของเขา เขาจะหาผลประโยชน์ของเขา นั่นเขาสร้างเวรสร้าง
กรรมมา เพราะเขาไม่ได้ได้มาด้วยความเป็นธรรมไป ถ้าได้มาด้วยความไม่เป็นธรรม มันได้มา
ด้วยความทุกข์ความร้อน คุณติ เวลาคนเขาทำความผิดไว้สิ่งต่างๆ เขาต้องนั่งทับความผิดของเขา
ไว้ แล้วเขาก็ลำบากใจ หวาดระแวงไปหมดเลยว่าเมื่อไหร่คนจะมารู้ความลับของเขา รู้ความลับ
ของเขา นั่นนะเวลาเขาทำขึ้นมา นั่นนะมันไม่ได้มาด้วยความเป็นธรรมไป

ถ้ามีธรรมในหัวใจๆ ฟังธรรมๆ ทำเพื่อให้มันเกิดปัญญาขึ้นมา ถ้ามันเกิดปัญญาขึ้นมา
ปัญญามันเกิดจากไหนล่ะ ปัญญาทางกิเลสตัณหาความทะยานอยาก ปัญญาที่บอกว่าต้องแข่งดี
แข่งเด่นกับเขา ชิงดีชิงเด่นกับเขา นั่นพูดถึงว่าปัญญาทางกิเลสนะ

แต่ถ้าปัญญาทางธรรมๆ เรายอมรับความจริงไป เราทำคุณงามความดีของเรา ถ้ามันได้มา
ด้วยความเป็นจริงของเรา ได้มาโดยสัมมาทิฐิ ความถูกต้องดีงาม อันนั้นก็เป็ผลของเรา ความ
ขยันหมั่นเพียร ความวิริยอุตสาหะนั้นไม่ใช่กิเลส ความขยันหมั่นเพียรมันเป็นจริตนิสัยของคน
คนมีความขยันหมั่นเพียร คนมีความซื่อสัตย์ของเขา เขาทำของเขาด้วยปัญญาของเขา ด้วยความ
ภูมิใจของเขา ทำแล้วมีความสุข

คนเรามีกิเลสตัณหาความทะยานอยากในหัวใจ มันแข่งดีแข่งเด่นกับเขา อยากทำให้เสมอ
เขา แล้วทำแล้วไปกว้านมาๆ มีแต่ความทุกข์ใจ มีแต่ความทุกข์ มีแต่ความเร่าร้อนในใจทั้งนั้นนะ
แล้วได้มาแล้วก็ไม่ได้มาด้วยความหวาดระแวง ไม่ได้ได้มาด้วยความร่มเย็น

แต่ถ้ามันได้มาด้วยความเป็นธรรมๆ เพราะเราทำของเรา ความขยันหมั่นเพียร ความ
ซื่อสัตย์สุจริต สิ่งนี้มันเป็นธรรมๆ ทั้งนั้นนะ แล้วธรรมของเรา ถ้ามันประสบความสำเร็จของเรา

มันเป็นของของเรา มันก็มีความสุขในหัวใจของเรา ถ้ามันผิดพลาด มันไม่ประสบความสำเร็จ
ของเรา เราก็พยายามชวนขวยของเรา สิ่งนั้นทำแล้ว ทำอะไร

มนุษย์เราจะล่วงพ้นทุกข์ด้วยความเพียร ความเพียร ความวิริยะ ความอุตสาหะอันนั้นนะ
นั่นละคุณงามความดีของเรา คุณงามความดีของเรา แต่ถ้ามีสติมีปัญญา กาลเวลา จังหวะโอกาส
เราก็ทำของเราถูกต้องดีงาม ถ้ามันมีบุญกุศล มันมาเลย

คนเวลาต้องแสวงหาสิ่งใด มีแต่คนเอามาจนใจ มีแต่คนช่วยเหลือกิจการ เพราะเขาทำ
ของเขามาๆ แล้วทำที่ไหนละ ก็ทำแบบเรานี้ เขาเสียสละของเขา เขาทำของเขา เขาถึงได้ของเขา
คนเราไม่ได้ทำอะไรมา แล้วก็แสวงหาอยากได้สิ่งนั้น มันจะเอามาจากไหนละ กลิ่นของศีลหอม
ทวนลมนะ คุณงามความดีของเรามันหอมทวนลมนะ คุณดี ๆ เด็ก ๆ เด็ก ๆ ที่มันขยันหมั่นเพียร ที่
มันซื่อสัตย์สุจริต ผู้ใหญ่รักทั้งนั้นนะ ถึงมันไม่ใช่หน้าที่ของเรา เขามีพ่อแม่ เขามีญาติตระกูล
ของเขา เขาก็ดูแลของเขา แต่เราก็ชื่นชมนะ

กลิ่นของศีลหอมทวนลม ความดี ๆ นะ เราเห็นเขาทำ เราก็ชื่นชม เด็กคนนี่ดี ถ้าเด็กคนนี่มี
ความเพียรกล้า เราจะดูแล เราจะช่วยเหลือ เราจะกิจการ มันหอมทวนลมไป แต่ถ้ามันพลาด มัน
อยากได้ของมัน มันเที่ยวฉกชิงวิ่งราวของมัน เด็กคนนี่ไม่ดี ถ้าเกิดเขามีปัญหาขึ้นมา สมน้ำหน้า
สมน้ำหน้า เขาสมน้ำหน้าทั้งนั้นนะ แต่เขาสมน้ำหน้าเพราะอะไร ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว มันถึง
คราววันหนึ่งมันต้องเกิดผลของมันแน่นอน

นี่พูดถึงว่า ถ้าเรามีธรรมเป็นที่พึ่ง มีธรรมเป็นที่พึ่ง มีสติมีปัญญาของเรา แล้วเรื่องทำ
หน้าที่การงานของเรา เราชวนขวยของเราเพื่อประโยชน์กับเราๆ มันต้องทำทุกคน แล้วทำแล้ว
มันเป็นคุณงามความดี คุณงามความดี เห็นไหม มนุษย์ล่วงพ้นทุกข์ด้วยความเพียร เวลาบวชเป็น
พระขึ้นมา พระถ้ามีวิริยะมีอุตสาหะ มันมีสติมีปัญญา มันอยากทำ มันอยากเข้าทางจงกรม มัน
อยากนั่งสมาธิภาวนา มันจะไม่อยากให้เสียเวลา เสียไปโดยเปล่าประโยชน์เลย ถ้ามันเสียเวลา
เปล่าประโยชน์

เวลาเขาหลีกเร้นไป เขาเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาขึ้นมา แล้วก็บอกว่า “เขาขี้เกียจ เขา
ไม่ทำอะไรเลย เขาไม่เอาไหนเลย”

นั่นล่ะเขาทำยอดงาน ยอดงานเพราะอะไร เพราะว่าเขาเอาใจของเขาไว้ในอำนาจของเขา ใจของเขา คุณใจของเราสิ หน้าที่การงานก็เป็นหน้าที่การงานนะ ใครก็ทำงานได้ ต่อไปจะไม่มีงานทำแล้ว เขาจะให้หุ่นยนต์ทำ หุ่นยนต์มันไม่มีชีวิตจิตใจนะ มันทำดีกว่าเรามาก ไม่ผิดไม่พลาด ด้วย ด้วยปัญญาบัณฑิต เขาทำของเขาได้ แต่นี่เรามีหน้าที่การงานของเรา เราทำของเรา

เราทำของเรา เราทำของเรา เราทำด้วยความซื่อสัตย์สุจริตของเรา ถ้าซื่อสัตย์สุจริตจะเอาอะไรกิน มันจะพอกินที่ไหน เพราะซื่อสัตย์สุจริตนั่นล่ะมันเหลือกิน มันเหลือกินตั้งแต่ชาตินี้ชาติหน้า ชาติต่อๆ ไปเลย เพราะทำคุณงามความดี ความดีส่งเสริมต่อไปเรื่อยๆ

คนเรา ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด ถ้าชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด แล้วพลัดพรากมันจะไปไหนต่อ ไปไหนต่อ คุณงามความดี กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน ถ้ามันทำคุณงามความดี ความดีมันจำแนกให้มันเกิดดีๆ จำแนกให้มันเกิดสิ่งที่ดีงามที่มันปรารถนา ไปเกิดในชาติตระกูลที่เขาสมความปรารถนา ทำดีๆ นี่ไง คุณดี ทำความดีๆ ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด แต่มันพลัดพรากไปที่สุดแล้วมันไปไหน มันไม่สุดนะสิ ที่ไหนมีการเกิดที่นั่นมีการตาย ที่ไหนมีการตาย ที่นั่นมีการเกิด ยกเว้นพระอรหันต์ เท่านั้นเอง ถ้าพระอรหันต์สุดแล้วก็คือสุด แต่เรานี้มันยังไม่สิ้นสุด มันเวียนว่ายตายเกิดๆ เวลามมาเป็นเราๆ ใจ

นาย ก. ตายแล้วไปเกิดเป็นนาย ข. แล้วเป็นคนเดียวกันหรือเปล่า แล้วความดีของนาย ก. จิตดวงนั้นทำขึ้นมา แล้วชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด นาย ก. ตายไปไปเกิดเป็นนาย ข. แล้วนาย ข. ไม่รู้เรื่องอะไรเลย ทำไมบาปกรรมจะต้องมาตกกับฉัน

ก็เขาทำของเขามา จิตมันทำมาๆ เราจะปฏิเสธหรือไม่ปฏิเสธ มันเป็นเรื่องจริงอย่างนั้น

นาย ก. ตายไปไปเกิดเป็น นาย ข. ถ้านาย ก. ทำคุณงามความดีขนาดไหน นาย ข. เกิดมา นาย ข. มีความสุขมากเลย แล้วบอกว่า อ้าว! นาย ก. ไม่ได้ส่วนแบ่งอะไรเลย

ก็จิตดวงเดียวกัน เพียงแต่มันเกิดคนละภพคนละชาติ จิตดวงนี้น่ะ เวลามันได้มา ถ้ามันเวียนว่ายตายเกิดไป เพราะทำคุณงามความดีอย่างนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงสอนไปสอนให้เราเสียสละ การเสียสละ ไม่ต้องเสียสละวัตถุสิ่งของหรือ เสียสละคือเสียสละ เสียสละให้มันมีสติปัญญา เพราะอารมณ์เวลามันเครียด เวลาอารมณ์มันบีบคั้นหัวใจ มันเสียสละไม่ได้ ความเสียสละ เสียสละด้วยปัญญาใจ

ใครทำเรา สิ่งที่มีมันบีบคั้นในใจ ใครเป็นคนทำเรา เพราะเราขาดสติ พอเราขาดสติ อารมณ์
นั้นมิรสชาติ อารมณ์ของกิเลสมันป้อนเข้ามา นิสสชาติของมัน เจ็บปวดในใจนี้ชอบนักๆ ถ้ามีสติ
มีปัญหา มันวางได้ อารมณ์อย่างนี้เราไม่ต้องการ ถ้าเราไม่ต้องการ มันพันธุกรรมของมัน มัน
ชอบของมันอย่างนั้น เพราะมันจริตนิสัย เราก็ต้องบังคับ คิดพุทโธเสีย คิดหายใจเข้านึกพุท
หายใจออกนึกโธ ในเมื่อเราช่วยตัวเองไม่ได้ เราก็ทอดองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไว้
หายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ พุทธานุสติ มีสติระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ศาสดาของเรา ฝึกหัดใจของเรา ฝึกหัดใจของเรา อย่าให้มันไปคิดสิ่งที่เจ็บช้ำน้ำใจ

ไอ้เจ็บช้ำน้ำใจมันก็เจ็บพออยู่แล้ว คิดไม่คิดมันก็เป็นอย่างนั้นนะ เพราะอะไร เพราะมัน
กระทบมาแล้ว ถ้ายังคิดยิ่งตอกย้ำ มันก็ยังเจ็บปวดเข้าไปมากกว่านั้นนะ แล้วถ้าคนมีสติ เราระลึก
ถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บังคับให้มันคิด หายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ บังคับ
มันๆ บังคับมันไปก่อน พอบังคับไปแล้ว เออ! สบายเนาะ ไม่บีบคั้นตัวเองเนาะ มันดีไปหมดเลย
เนาะ ถ้ามันคิดได้มีสติปัญญา

มีธรรมเป็นที่พึ่งเกิด เรามีสติปัญญา ปัญญาของเรา ถ้าสติปัญญารักษาหัวใจอันนี้ไว้ได้
สิ่งต่างๆ ข้างนอก ปัจจัยเครื่องอาศัยเป็นเรื่องรองเลย แต่ถ้ามันไม่มีธรรมเป็นที่พึ่ง ปัจจัยเครื่อง
อาศัยมันบีบคั้นเรา เราไม่สมฐานะ ไม่เทียมหน้าเทียมตาเขา มันคิดไปหมดเลย ทั้งๆ ที่ก็กิน
เหมือนกัน อยู่เหมือนกันนั้นนะ

แต่ถ้ามันมีสติปัญญาแล้วนะ ปัจจัยเครื่องอาศัยเป็นเรื่องรองเลย มีก็ได้ ไม่มีก็ได้ คนจนผู้
ยิ่งใหญ่คือหลวงตาของเรามีบริวาร ๘ หาเงินช่วยชาติเป็นหมื่นๆ ล้าน ทองคำเป็นสิบลูๆ ตัน นี้คน
จนผู้ยิ่งใหญ่ เพราะจิตใจของท่านไม่ติดข้องในสิ่งใด ท่านทำเพื่อชาติ ท่านทำเพื่อลูกหลาน ทำ
เพื่อพวกเรา ทำไมท่านทำของท่านได้ล่ะ เพราะจิตใจของท่านยิ่งใหญ่

ฉะนั้น ถ้าเรามีสติปัญญา สิ่งที่เป็นปัจจัยเครื่องอาศัยเป็นเรื่องรอง พอรองแล้วเราทำด้วยความ
สบายใจของเรา จิตใจมันปลอดโปร่ง ถ้ามันได้มาสิ่งใด คนที่ฉลาด สิ่งนั้นมันเป็นประโยชน์กับ
เขา นี่ประโยชน์กับเขา

บ้านของใครเกิดไฟไหม้บ้านนั้น ใครขนทรัพย์สมบัติจากบ้านนั้นออกได้มากเท่าไร
ทรัพย์สมบัตินั้นจะเป็นของเขา ถ้าเขาไม่ได้ขนของออกจากบ้านหลังนั้นเลย มันจะไหม้ไปกับ
บ้านหลังนั้น

ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด เวลาตายไป สมบัติที่ว่าของเราๆ มันไหม้ไปหมดเลย มัน เป็นของโลกไม่ใช่เป็นของเราเลย แต่ถ้าใครชนออกจากบ้านนั้นจะเป็นของเรา เสียสละๆ ทำบุญ กุศลไป เสียสละ ช่วยเหลือเจือจานเขาไป เราชนออกจากบ้านเรา ของเราทั้งนั้น เพราะใจเป็นคน ทำ เราเป็นคนเสียสละ เราเป็นคนมีเจตนา ใจมันรับรู้ ใจรับรู้ มันไปกับใจดวงนั้นไง มันไปกับใจ ดวงนั้น ทรัพย์สมบัติทั้งไว้กับโลกนี้ ทั้งไว้กับที่เราช่วยเหลือเจือจานเขา แต่ผู้ที่กระทำ เจตนาที่ใจ เป็นคนทำ ใจนั้นเป็นคนทำๆ มันเป็นคนคิดจะเสียสละ มันเป็นคนคิดว่าจะให้ พอมันให้ มันรู้ พอมันรู้ อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขาราปจฺจยา วิญญฺาณํ มันจับลงใจนั้น จับลงใจนั้น มันทำมาก ขนาดไหน มันจะได้มากขนาดนั้น มันทำน้อยขนาดไหน มันก็ได้เล็กน้อยขนาดนั้น มันไม่ทำอะไร เลย มันก็ไปทุกขัไปยากเอาข้างหน้านู่น

นี่ไง ปัจจัยเครื่องอาศัยเราแสวงหาด้วยความเป็นธรรมแล้ว ถ้ามีสติปัญญามันจะเป็น ประโยชน์กับมันไง เป็นประโยชน์กับใจดวงนั้นไง มันได้ชนทรัพย์สมบัติออกจากเรือนหลังนี้ ถ้าออกจากเรือนหลังนี้ไปมันจะเป็นสมบัติของเขา เขาตายไปมันจะเป็นสมบัติของเขา เพราะมัน เป็นทิพย์ๆ มันไปกับใจดวงนั้นไง แต่ไอ้กิเลสก็บอกของเราๆ อยู่ที่นี่ เวลาของเรา เวลาตายไปมัน ไหม้ มันเผาไหม้ไปกับชีวิตนี้ ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด พอตายไปแล้วก็จบ เป็นสมบัติ ของใครก็ไม่รู้ เราก็ตายไป เพราะความตระหนี่ถี่เหนียวของมันไง

พูดถึงถ้ามีสติปัญญานะ มนุษย์ที่ประเสริฐๆ ประเสริฐตรงนี้ ถ้ามันคิดโดยกิเลสตัณหา ความทะยานอยาก มันก็ทำลายเขาไปทั่ว เขาบอกว่าเกิดเป็นมนุษย์นี่ประเสริฐที่สุด เขาบอกว่า มนุษย์นี่หรือประเสริฐ มนุษย์นี้ตัวทำลายเลย ทำลายเขาทั้งนั้น ทำลายเขาทั้งนั้น นี่เขามองแง่มุม เดียวไง

แต่ถ้ามนุษย์ มนุสสเปโต มนุสสติรัจจาโนก็เป็นอย่างนั้น ถ้าเป็นมนุสสเทโว มนุษย์ เทวดา คนที่เป็นมนุษย์เทวดา แล้วเราจะเป็นอะไรเราก็เลือกเอาไง เราจะเป็นมนุษย์ที่ดี หรือเราจะ เป็นมนุษย์ที่ระรานเขา ถ้าเราไม่ระรานเขานะ จิตใจเราก็ปลอดโปร่ง มันก็เกิดบารมี

ถ้าจิตใจเราระรานเขา สิ่งที่ว่าได้มาๆ ได้มาเพราะไม่ทำหน้าที่ที่การงาน จะเอาแต่ความ สะดวกสบายของตน คิดว่ามันจะสะดวกสบายของตน สร้างเวรสร้างกรรมทั้งนั้นนะ แต่ถ้าเราทำ ของเรา ทำของเราเพื่อประโยชน์ของเรา เพื่อชีวิตของเราแล้วนะ ถ้ามีสติปัญญานะ เราจะนั่งสมาธิ เราจะภาวนาของเรา เราจะภาวนาของเรา รื้อค้นให้มันเห็นจริงตามที่องค์สมเด็จพระ

สัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้ แล้วเป็นตามความเป็นจริงที่ครูบาอาจารย์ท่านทำของท่านมา ท่านเห็นความยิ่งใหญ่ของใจ

คูลี หลวงตาท่านไปไหนก็แล้วแต่ ท่านไปทั่วประเทศ ท่านบอกไม่ได้ไปปรารณาสิ่งใดเลย ปรารณาหัวใจของคน เวลาท่านเทศน์ท่านเทศน์ออกมาของท่านนะ ท่านพยายามจะจี๋เข้าไปในใจๆ เพราะว่าท่านรู้คั่นใจของท่านได้ ท่านหาหัวใจของท่านเจอ แล้วท่านพยายามพิจารณาของท่านจนสะกิดเลสคั่นหาความทะยานอยากในใจของท่านทั้งหมดเลย แล้วในใจของเรามันก็เป็นอย่างนั้นทุกๆ คนเลย ท่านถึงมาปลุกหัวใจของเราไง ท่านมาปลุกหัวใจของเราให้ตื่นตัวขึ้นมาไง

หน้าที่การงานเป็นหน้าที่การงาน ชีวิตเรา ครอบครัวยุคก็ต้องรัก ชาติตระกูลของเราทุกคนก็ต้องรักทั้งนั้นแหละ แต่ถ้าชาติตระกูล ถ้าเป็นคนดี เราก็ส่งเสริมกันไป ถ้ามันมีปัญหาขัดแย้งกันไป ก็เป็นกรรมของสัตว์ คือเราวางใจ เราอย่าไปเก็บมาเป็นอารมณ์ เพราะเราเลือกไม่ได้ เราจะไม่เลือกให้ทุกคนเป็นสมความปรารถนาเราไม่ได้ ถ้าใครจะเป็นสิ่งใด กรรมของสัตว์ คือเขาทำของเขาเอง เราจะทำคุณงามความดีของเรา เราจะทำคุณงามความดีของเรา แล้วถ้าเราทำคุณงามความดีของเรา เราดูแลหัวใจของเรา เราปรารถนาหัวใจของเรา

ครูบาอาจารย์ท่านปรารถนาตรงนี้ ท่านปรารถนาให้ทุกดวงใจมีความสุข ให้ทุกดวงใจเลี้ยงใจของตัวเองได้ ให้ทุกดวงใจคั่นคว่าหาใจของตนให้เจอ แล้วถ้ามีสติปัญญา มันสำรอกมันคายของมันออก ใจดวงนั้นประเสริฐที่สุด ใจดวงนั้นประเสริฐที่สุด

เวลาพูดก็พูดอย่างนี้ เวลาเขาบอกว่า ทำไมเกิดเป็นมนุษย์ประเสริฐที่สุด นี่ก็ใจประเสริฐที่สุด ก็ไม่ต้องกินอะไรเลย

ไอนี้มันสุดโต่ง มันพูดเสียดสีกันเฉยๆ ในเมื่อเป็นวิทยาศาสตร์ ร่างกายเป็นสสาร มันต้องการอาหาร มันก็ต้องการอาหาร คนเขามาประพฤติปฏิบัติ เขาก็ไม่ใช่โง่งขนาดนั้น เขาจะมาฆ่ากิเลส เขาจะโง่งขนาดนั้นได้อย่างไร เขาจะฆ่ากิเลส เขาต้องฉลาดดี ฉลาดตรงไหน ฉลาดรักษาชีวิตนี้ไว้ ฉลาดรักษาร่างกายนี้ไว้ ต้องบริหารร่างกายของเรา เขาก็ออกกำลังกายขึ้นมาให้ร่างกายมันแข็งแรง

สุขภาพที่ดีหาซื้อไม่ได้ สุขภาพที่ดี เราต้องออกกำลังกาย สุขภาพที่ดี เราต้องดูแลรักษา
ร่างกายของเรา รักษาไว้ทำไม รักษาไว้เดินจงกรมก็สะดวก รักษาไว้นั่งสมาธิก็ดี ถ้าเดินจงกรม
นั่งสมาธิเข้าไปค้นหาหัวใจของตน ถ้าหัวใจของมันได้พัฒนาของมันขึ้นไป

คนไม่ใช่โง่ นู่นก็ไม่ต้องการ นี่ก็ไม่ต้องการ แล้วก็ละทิ้งไปเลย คนไม่ต้องการเขาไม่
ต้องการที่กิเลสตัดความทะยานอยาก สอุปาทิเสสนิพพาน พระอรหันต์ที่ท่านชำระล้างกิเลส
แล้ว เศษส่วนที่เหลือก็ร่างกายนี้แหละ ถ้าจิตใจ จิตใจก็เป็นธรรมชาติ ถ้ามันเป็นสัจจะความจริง
แล้ว ท่านไม่โง่หรอก แล้วท่านไม่โง่แล้วท่านจะรักษาสิ่งที่เป็นสัจจะ เป็นความจริง เป็นความ
จริงตลอดไป ถ้าความจริงในหัวใจที่มันเป็นจริงขึ้นมา

พึงธรรมๆ เพื่อหัวใจดวงนี้ หน้าที่การงานของเรา เราก็ต้องขวนขวายกระทำของเรา ทำ
ของเรา เพราะมันเป็นงานภายนอก งานภายใน งานภายนอกเราก็ทำเพื่อไม่ให้โลกติฉินนินทา
งานภายใน เราก็รักษาหัวใจของเรา แล้วถ้ามันมีมรรคมีผลขึ้นมา อันนี้ประเสริฐที่สุด เอวัง